

המפעיל בשבת כלי הפועל על ידי כח העלעקטריי, איזהו איסור הוא עובר בזה, והאם זהו איסור דאורייתא או דרבנן

שיטת החזון איש שהפעלת כלי הפועל על ידי עלעקטריי הרי זה איסור דאורייתא

יש נידון רבתי בפוסקים לגבי איסור עלעקטריי בשבת, שבעת שמפעיל האדם כל כלי העלעקטריי בשבת, האם יש איסור בדבר, ואם יש איזה איסור יש.

שיטת החזון איש - שיש בזה איסור דאורייתא של בונה. שמכיון שכח העלעקטריי נפעל וקורה על ידי הצטרפות של שני דברים, שכאשר נוגעים שני החוטי העלעקטריי זה בזה נפעל העלעקטריי בזה הדבר, וכלשונו שזהו נעשה ע"י 'הרכב הפרקים זה עם זה', אם כן יש בזה משום בונה.

וסבר החזון איש, שהיכן שמצרף האדם שני דברים, ויוצא ונפעל מזה איזהו מציאות של דבר מסוים הרי זה נקרא בונה, ואין נפקותא אם בונה האדם בניין רגיל וממשי, או בניין של צירוף חוטי העלעקטריי שנעשה בזה כח עלעקטריי חדש, ואפילו שאין זה ממש בונה הנראה לעיניים כמו בניין רגיל, ולכן סבר סבר החזון איש שבהפעלת כלי העלעקטריי בשבת הרי זה אסור באיסור דאורייתא של בונה.

שיטת הגאון רבי שלמה זלמן אוירבאך שיש בזה איסור דרבנן

אמנם הגאון רבי שלמה זלמן אוירבאך - הוציא חיבור שלם עם בירור להלכה בעניין, וחולק וסובר שאין בזה איסור דאורייתא של בונה, אלא רק איסור דרבנן של מוליד, מכיון שהדבר ההיא רק מוליד כח העלעקטריי ואינו בונה אותו.

והיה לו בזה חילופי אגרות עם החזון איש, וטען הגרש"ז להחזון איש באחד מהמכתבים, שאי אפשר לומר שיש בזה משום בונה, משום "דלא חשיב מלאכת בונה אלא אם כן הבניין יכול על כל פנים להתקיים מאליו, מה שאין כן אם צריכים כל הזמן לאחוז בו אין זה חשיב בונה", שמכיוון שצריך כל העת לייצר את החשמל - העלעקטריי, אם כן אין זה נקרא בונה, אלא שיש בזה רק איסור דרבנן.

ומחלוקת זו שייך בכל פעם שמפעיל האדם מכונה וכלי העלעקטריי בשבת, שלפי החזון איש הרי זה אסור באיסור דאורייתא של בונה, אמנם לפי הגרש"ז יש בזה רק איסור דרבנן.

נפקא מינה למעשה באמירה לנכרי

וחובה לציין, שודאי לדידן אין שום נפקותא בדבר אם זה איסור דרבנן או דאורייתא, כי בין כך ובין כך אנו מצווים לשמור על חוקי התורה ומצוותיה, גם איסור דאורייתא וכן גם איסור דרבנן. אלא שיהיה נפקא מינה באופנים שהתירו חז"ל לומר לנכרי לעשות מלאכה דרבנן, שיהיה קיל בזה לפי הגרש"ז וכדלהלן.

ונקוט לדוגמא בדבר ששכיח רבות, באמירה לנכרי בשבת שידליק הערקאנדישא"ן, דהרי בהערקאנדישא"ן יש בזה שני איסורים:

א. עניין האיסור הרגיל של איסור הפעלת כלי העלעקטריי"ק, התליין במחלוקת החזון איש והגרש"ז שהבאנו למעלה.

ב. איסור בישול של הגע"ז בתוככי הערקאנדישא"ן, דהרי הערקאנדישא"ן פעילותו היא, שמתבשל גע"ז - jazz בתוכו, ועל ידי הבישול הרי הוא מושך את האויר החם ופולט אויר קר. ויש בזה חשש אמיתי של 'בישול אחר בישול'. ובמגן אברהם (או"ח סימן ש"ח) מחמיר להלכה בבישול אחר בישול בלח שנצטנן לגמרי, וסובר שאיסורו היא מדאורייתא.

אמנם יש ראשונים הסוברים בבישול אחר בישול בדבר לח שנצטנן, שאין בזה איסור בישול מן התורה, אלא רק איסור דרבנן.

והנה, הכלל לגבי אמירה לנכרי שמתור לומר לו שיעשה איסור דרבנן לצורך שבת, וגם עוד כלל יש בו שהיכן שיש מחלוקת בדבר נקטינן כהמיקל לגבי אמירה לנכרי.

אם כן, הרי שמתור לומר לנכרי שהדליק הערקאנדישא"ן היכן שיש חוס מעיק, שאנו סומכים על שני הקולות הללו:

שלגבי האיסור הראשון של הפעלת העלעקטריי, נקטינן כהמיקל שהוא הגרש"ז הסובר שזה רק איסור דרבנן, וכן לגבי איסור בישול אחר בישול נקטינן כהראשונים הסוברים שזה רק איסור דרבנן. ובשניהם אנו אומרים שמכיוון שזה רק איסור דרבנן, הרי זה מותר באמירה לנכרי וכדאמרן, ולכך מותר לומר לנכרי בשבת שידליק את הערקאנדישא"ן. וכך נוקט המנחת יצחק להלכה שמתור לומר לנכרי שידליק את הערקאנדישא"ן בשבת.

אי אפשר בסתם להקל ולומר אני סובר כמו השיטה המקילת

אמנם וודאי שכל ההתר הוא רק באמירה

לנכרי, ואסור לו לאיש הישראלי שידליק את הערקאנדישא"ן בעצמו, שהרי יש בזה שני איסורי דאורייתא וכמו שהבאנו.

ואי אפשר לאדם להקל ולומר שאני ינקוט ואני יסבור כשיטת הגרש"ז שזה רק איסור דרבנן, וכן כשיטת הראשונים המקילים שבישול אחר בישול בלח שנצטנן הרי איסורו רק מדרבנן, ואני יקל באופנים שהתירו חז"ל באיסור דרבנן (ולבד באמירה לנכרי וכנ"ל), דלאו כל כמיניה להקל בזה, ורק סנהדרין יכולים להכריע בזה כמי ההלכה, או מורה הוראה מובהק שנחית לעומקא דדינא היטב, ויצא לו הדבר מעיונא דסוגיא כמו המקל, דווקא הוא יכול לפסוק כשיטה המקילה. ובאמת יתכן הדבר, שבהדליק בטעות הערקאנדישא"ן בשבת, יצטרך להביא חטאת לכישבנה בית המקדש, ויזכר להישראל בעצמו וודאי שאסור.

וידעתי גם ידעתי שיש תשובות בספרי הפוסקים הסוברים כהגרש"ז, וכן ביביע אומר סובר שיש בזה רק איסור דרבנן, אמנם שוב צריך לחזור ולומר, שאין בנו הכח להכריע בזה נגד החזון איש, וצריך להחמיר בזה ככל חוקי איסורי התורה האסורים לנו מדאורייתא.

נידון ב - LED lighting

וכן הוא הדבר עתה בנידון בלייט - DEL gnithgil שיוצר לאחרונה, שאומרים המומחים בזה שאין זה פועל על ידי ניצוצות אש אלא רק על ידי כח עלעקטריי רגיל, כמו כל שאר כלי העלעקטריי"ק.

דבאמת שוב חזרנו למחלוקת הנ"ל של החזון איש והגרש"ז, אם זה איסור דאורייתא או שזה רק איסור דרבנן, וודאי שאי אפשר להקל ולומר שאני אנוקט כהגרש"ז הסובר שיש בזה רק איסור דרבנן, ושאיני יכול להקל באופנים שמתור איסור דרבנן, מכיון שאין בנו הכח להכריע כמי ההלכה, וצריך להחמיר כשיטת החזון איש שיש בזה איסור דאורייתא ברור.

(ולבד בעצם ההדלקת הלייט הרגיל, שודאי ששונה הדבר במציאות, מכיון שיתכן שיש בזה ניצוצות של אש ממש, ויתכן לומר שיש בזה איסור מבעיר דאורייתא לכונ"ע, וכן מסופר על הגאון רבי חיים עוזר מוילנא, שהיה נוהג לעשות הבדלה במצושת"ק וכשהוא אומר ברכת בורא מאורי האש דייקא על לייט, להראות בזה שזה איסור שבת ברור ונהיר, ויש בזה הבערת אש ואיסור דאורייתא, וזה כבר נושא חדש כשלעצמו.)